

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA A LA LÍNIA DE DEFENSA L-2 DE VALLBONA DE LES MONGES (L'URGELL)

Del 21 al 30 de juny de 2010

Direcció: Joan Ramon Rodríguez Ximenos
28 de març de 2011

CONTINGUTS

1. FITXA TÈCNICA	2
2. INTRODUCCIÓ.....	3
3. SITUACIÓ.....	4
4. ENTORN I ANTECEDENTS HISTÒRICS	7
5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS.....	11
6. METODOLOGIA	12
7. TREBALLS REALITZATS.....	13
8. CONCLUSIONS	16
9. BIBLIOGRAFIA	17
10. ANNEX 1: INVENTARI D'UUEE	19
11. ANNEX 2: FOTOGRAFIES DE LA INTERVENCIÓ	25
12. ANNEX 3: PLANIMETRIA	38
13. ANNEX 4: INVENTARI DE MATERIALS	43

1-FITXA TÈCNICA

JACIMENT: Línia L2

MUNICIPI: Vallbona de les Monges

COMARCA: l'Urgell

TIPUS D'INTERVENCIÓ: Arqueològica preventiva

TIPUS DE JACIMENT: Restes de la Guerra Civil

EXECUCIÓ: Cat Patrimoni de Web Cultura

DIRECCIÓ TÈCNICA: Joan Ramon Rodríguez Ximenes

PROMOCIÓ I FINANÇAMENT: Ajuntament de Vallbona de les Monges

COORDINACIÓ DEL PROJECTE: Cat Patrimoni de Web Cultura

DATES D'EXECUCIÓ: Del 21 al 30 de juny 2010

2- INTRODUCCIÓ

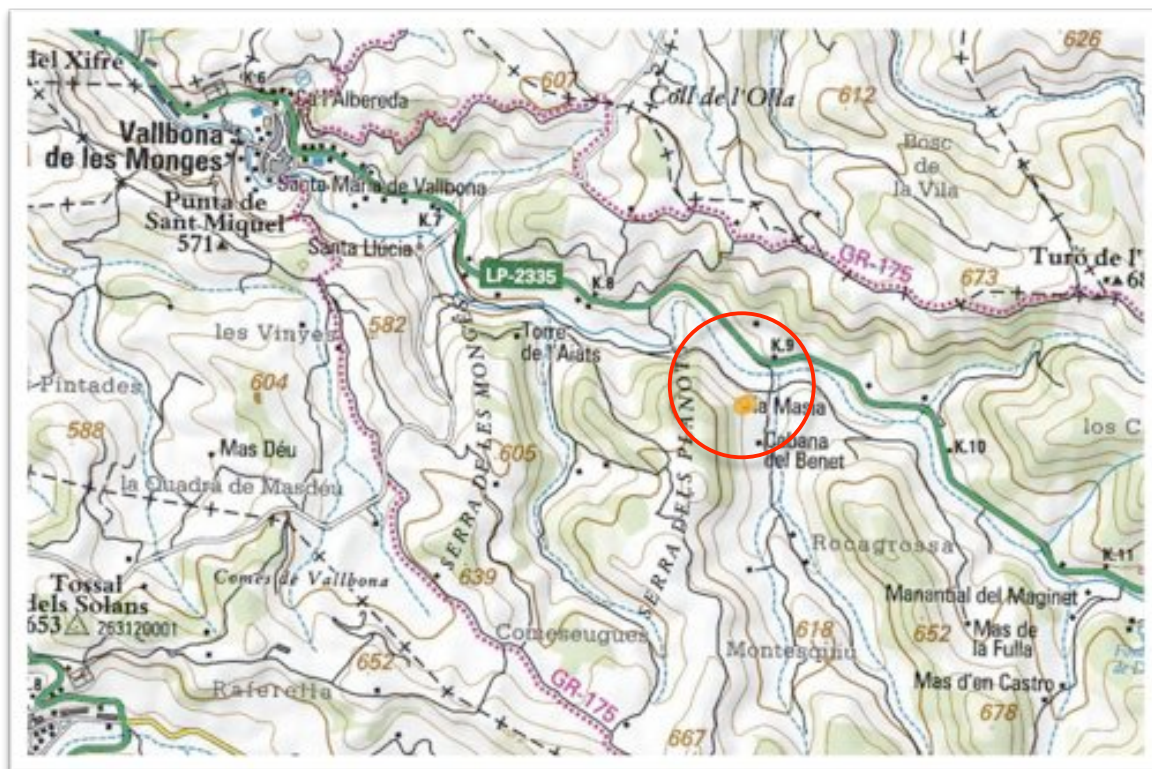
La present memòria recull els resultats de la tercera intervenció arqueològica preventiva realitzada a la Línia L-2 a Vallbona de les Monges (Urgell).

La primera campanya arqueològica va ser realitzada entre els dies 16 i 25 de juliol de 2008, sota la direcció de l'arqueòloga Sònia Pasqual, de l'empresa CatPatrimoni. En aquella intervenció arqueològica es van excavar una sèrie d'estructures situades al sud de la carretera que de Montblanc i que permetien controlar una de les entrades de la província de Lleida a Tarragona. Concretament, es van recuperar quatre àmbits: dos nius de fusellers, un tram de trinxera coberta i una estructura de la qual no se n'ha pogut documentar la seva utilitat. La segona intervenció es va realitzar l'any següent, entre el 20 de juliol i el 15 d'agost 2009. En aquella campanya es va intervenir en 9 àmbits: dos observatoris d'artilleria, una refugi cobert, tres nius de fusellers, un tram de trinxeres i dos búnquers de metralladora.

En la darrera campanya es va comptar amb un equip format per quatre auxiliars i un director de l'excavació. També en moments puntuals es va disposar de la col·laboració d'una màquina retroexcavadora.

L'excavació arqueològica preventiva va ser promoguda per l'Ajuntament de Vallbona de les Monges i es va dur a terme d'acord amb la resolució de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, segons les disposicions de la Llei 9/1993 del patrimoni cultural català (DOGC núm. 1807) i del Decret 78/2002 del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC núm. 3594). Les restes conservades han estat dipositades provisionalment en els magatzems de l'empresa Cat Patrimoni de Web Cultura, SCP.

3- SITUACIÓ

- Mapa de situació de les estructures excavades (base topogràfica 1: 50000). Font: www.icc.cat.

- Mapa de situació de les estructures excavades (base topogràfica 1: 5000). Font: www.icc.cat. A mà dreta hi ha l'àmbit 14 (*niu de fusellers*) i a mà esquerra l'àmbit 15 (*refugi cobert*).

- Ortofotomapa amb la situació de les estructures excavades (base topogràfica 1: 50000).
Font: www.icc.cat. A mà dreta hi ha l'àmbit 14 (*niu de fusellers*) i a mà esquerra l'àmbit 15 (*refugi cobert*).

COORDENADES

Àmbit 14 (niu de fusellers)

X: 342786 Y: 4597871

Alçada: 554 m.s.n.m.

Àmbit 15 (galeria coberta)

X: 342758 Y: 4597860

Alçada: 556 m.s.n.m

4- ENTORN I ANTECEDENTS HISTÒRICS

Vallbona de les Monges es troba a l'extrem meridional de la comarca. El 1970 s'annexà el municipi de Rocallaura, que ja havia format part de Vallbona en 1920-30. Limita amb Sant Martí de Riucorb, Nalec i Ciutadilla (N), amb Maldà i els Omells de na Gaia (O), i des d'aquest punt amb una sèrie de municipis que formen el límit meridional i oriental, tots ells pertanyents a la comarca de la Conca de Barberà: Senan, l'Espluga de Francolí, Blancafort, Solivella, i Passanant.

La capçalera de la riera del Maldanell, afluent del Riu Corb, s'estén pels vessants septentrionals de la serra del Tallat; la vall és voltada de petits tossals com el de Xifré (558 m), de Sant Miquel (565 m), del Bosquet (562 m), de Mirabó (588 m) i de les Forques. Tot el terme és molt muntanyós i drenat, a més del Maldanell, per torrenteres que per la ribera esquerra porten les aigües en dies de fortes pluges o durant les tempestes de les acaballes d'estiu o tardor.

El terme comprèn, a més del poble de Vallbona de les Monges, cap de municipi, el de Rocallaura, el llogaret de Montblanquet, i el despoblat de Montesquiú. Una carretera local, procedent de Maldà, passa per Vallbona i continua per Rocallaura fins a enllaçar amb la carretera C-14 de Salou a Adrall (Alt Urgell).

El poble de Vallbona de les Monges va nèixer a redós del monestir. Les seves abadesses gaudien d'una dotació d'amples dominis, cedits pels nobles catalans i per la monarquia, i també per compres, que amb el temps formaren l'anomenada baronia de Vallbona, amb dret de jurisdicció i de castell baronial. Els pobles i llocs que formaven la baronia eren els següents: els Eixaders, Llorenç de Vallbona, el Mas Déu, el Mas del Sant Esperit, el Mas de Vallbona, Montesquiú, els Omells de na Gaia, Preixana, Rocafort de Vallbona,

Rocallaura, Valerna, Vallbona i el Vilet. El 10 de març de 1380 Pere III vengué perpètuament a l'abadessa i al monestir de Vallbona les jurisdiccions alta i baixa, civil i criminal, amb el mer i mixt imperi, dels llocs que integraven la baronia del monestir, pel preu de 22 000 sous. Pel que fa a altres servituds i privilegis, cal pensar que, si bé la baronessa de Vallbona tenia les mateixes competències que els barons, els atributs diferien. Les abadesses amb títol de baró donaven preferència al bàcul, a l'anell i altres símbols que pertanyien a la seva condició de prelades, com ara el pectoral i l'estoló. El símbol comú de barons i baronesses és constituït per la forca, plantada en un lloc vistent de la localitat, que per a uns era el símbol de la justícia mentre que per a altres, un senyal d'opressió. Hi ha algunes dades sobre la formació de la baronia, tenint en compte la forma i l'any en què es féu la incorporació dels diferents pobles i llogarets: Llorenç fou cedit a Vallbona el 1191; Guillem d'Anglesola va donar al monestir, l'any 1219, els Eixaders; Preixana passà a Vallbona el 1227; la compra del castell de Valerna fou feta l'any 1273; el 8 de gener de 1181, l'abadessa Òria va rebre els drets del terme de Maldanell; Montesquiu, amb el seu castell, passà a formar part de la baronia de Vallbona a la primera meitat del segle XIII. El 25 de juliol de 1257, Pere Albanell dóna a l'abadessa els drets que té al Mas Déu. El 1261 hi ha la renúncia de la vescomtessa de Bas, a favor de Vallbona, del castell i terme dels Omells de na Gaia. El 1209, per venda feta per Dalmau de Timor, a favor de l'abadessa, del castell i la vila de Rocafort de Vallbona, amb tots els drets dominicals i pertinences. També hi ha constància de la venda feta per Ponç de Cervera, a favor del cenobi, del castell i terme de Rocallaura. I el Vilet fou per donació de Berenguer de Cardona, a favor de Vallbona i de Ramon ermità, dels drets dominicals que tenia en el dit terme. Tots aquests títols i dependències tingueren vigència fins a les corts de Cadis i les reformes liberals, si bé a Vallbona perduraren en una bona part fins a la mort de la darrera abadessa perpètua Maria Isabel de Gallart i de Grau (1850-72). Fôu la definitiva desaparició del poder i baronia de Vallbona.

Es pot considerar que el municipi es va originar vers l'any 1573 quan es va abandonar el poble de Montesquiú i els seus habitants van passar a formar el nou poble a la vall, entorn del monestir, al marge dret del Maldanell, poble que prengué el nom de Vallbona de les Monges. Per aquest motiu el poble de Vallbona no constava en els censos de 1359 i de 1416, perquè encara no existia com a tal.

La Guerra Civil

Els fronts de guerra durant la Guerra Civil Espanyola es van anar movent per tot el territori estatal en funció dels atacs d'uns i els contraatacs dels altres. Durant els tres anys de guerra uns fronts varen ser més estables i altres es varen moure amb més rapidesa.

A principis de l'any 1938 el territori català es va veure immers definitivament dins la guerra. El Front d'Aragó no va aguantar l'ofensiva franquista i les tropes sollevades arriben a terres catalanes. Els rius Ebre, Cinca, Segre i Noguera Pallaresa són el nou front a excepció d'alguns caps de pont a la riba esquerra del Noguera Pallaresa i el Segre. Catalunya queda separada per primera vegada de la resta de territoris republicans quedant a mercè d'una altra nova ofensiva franquista. El nou front s'estabilitza, els dos exèrcits es fortifiquen i, a excepció de combats de curta durada, es manté tranquil durant molts mesos del 1938.

Els comandaments de l'Exèrcit Popular i el mateix govern de la República veuen la necessitat de fortificar Catalunya per evitar la seva caiguda i, en definitiva, la pèrdua d'un territori de màxima importància pel futur de la República.

El front de guerra es va fortificar a mida que s'estabilitza. Les noves lleves de soldats, els més grans, homes de més de 35 anys, es van enquadrar en batallons de sapadors treballant en un gran projecte de fortificació que havia de defensar Catalunya davant un nou atac franquista: la L-2.

La L-2 (Línia 2), anomenada pels franquistes "cinturón de hierro de Catalunya", és una gran defensa amb fortificacions de ciment, nius de metralladores, punts d'observació, trinxeres, nuclis de descans, búnquers d'artilleria, de metralladores i de fusellers, etc. que divideix el territori català de nord a sud i que se situa a cavall de les comarques de l'Alt Urgell, la Noguera, Segarra, Urgell, Conca de Barberà, Baix Camp i Tarragonès en la línia principal.

Aquesta línia, dissenyada per a la defensa de la meitat est de Catalunya en realitat i a l'hora de la veritat no va servir de línia de contenció de les forces nacionals. Amb l'ocupació de l'exèrcit franquista va quedar abandonada i ha restat oblidada fins l'actualitat. Alguns búnquers i altres instal·lacions d'obra s'han fet servir fins els nostres dies com a barraques de vinya, refugis de bosc, etc.

En el municipi de Vallbona de les Monges s'hi han conservat importants vestigis arqueològics d'aquest moment i d'aquesta línia de defensa L-2. Dins el terme hi ha identificades més de 20 restes patrimonials i arqueològiques de la L-2 (búnquers, nius de metralladores, pous de tirador, galeries cobertes, observatoris d'artilleria, emplaçaments d'artilleria...), espais ben conservats i que defineixen clarament com es va dissenyar i construir aquesta gran obra d'enginyeria republicana.

5- MOTIVACIONS I OBJECTIUS

El patrimoni de la Guerra Civil que es conserva en les rodalies de Vallbona de les Monges presenta un notable interès històric. Es tracta d'un conjunt d'estructures format per defenses antiaèries, trinxeres, refugis, galeries, etc. que s'han anat recuperant mitjançant un projecte que es va iniciar amb els treballs arqueològics de l'any 2008. L'objectiu final del projecte era recuperar totes aquestes infraestructures de manera que es puguin visitar seguint una sèrie de rutes marcades i que serveixin de testimoni del conflicte bèl·lic.

Els objectius de la present campanya han estat:

- 1) Excavar un búnquer de tirador (niu de fuseller).
- 2) Excavar una trinxera coberta (refugi).

6- METODOLOGIA

La intervenció arqueològica es va realitzar a partir de l'aplicació del mètode Harris, de manera que tots els estrats de funcionament i elements arquitectònics que constitueixen les diferents estructures van ser individualitzats i registrats com a unitats estratigràfiques (UE) positives o negatives. La individualització de cada unitat estratigràfica es va dur terme a partir de la seva numeració específica en els seus inventaris particulars, essent registrats a partir d'una xifra composta pel número d'àmbit i el d'unitat estratigràfica corresponent. Per mantenir la coherència amb les intervencions dels anys 2008 i 2009, en la present campanya de 2010 s'ha començat la numeració dels àmbits a partir del núm. 14, ja que el darrer espai documentat en les excavacions anteriors va ser el 13. El registre gràfic ha consistit en l'aixecament de plantes i seccions, i la documentació fotogràfica en format digital de les diferents UUEE excavades.

Posteriorment a les feines de camp, s'ha realitzat la feina de laboratori, amb l'edició de les plantes i seccions amb suport informàtic i la neteja, registre i inventariat dels materials recuperats en l'excavació. El material arqueològic ha estat registrat amb un número compost de la sigla L2VM (Línia 2 Vallbona de les Monges) seguit del núm. d'àmbit, la UE corresponent i un número d'ordre.

7 -TREBALLS REALITZATS

Àmbit 14. Niu de fuseller.

Es troba situat damunt una zona de conreu des de la qual es controla visualment la carretera que va de Tàrrrega a Montblanc. Consisteix en una estructura quadrangular (UE 14-101) construïda amb formigó i excavada parcialment en el terreny natural (UE 14-110), amb un espai interior amb capacitat per a una única persona (la superfície és de només 1 m²) i el sòl cimentat.

El niu, que es trobava a tocar d'un marge agrícola, estava força malmès. En l'interior i al seu voltant, després d'excavar el nivell superficial (UE 14-100) es va documentar un nivell de fragments i blocs de formigó (UE 14-102) amb terra, que evidenciava les voladures amb dinamita a què va ser sotmès després de la guerra. Només el cantó de ponent conservava parcialment la coberta. Comptava amb dues boques de foc que es trobaven orientades al nord i a l'est i que conservaven parcialment la fusta amb què eren protegides per evitar que els projectils de l'enemic rebotessin. Els murs amiden entre 2,20 i 2,30 m i fan un gruix de 60 cm. L'accés es realitzava pel sud, mitjançant una trinxera, de la qual es van documentar dos trams situats a l'est (UE 14-103) i a l'oest (UE 14-104), amb una llargària de 2,20 m i 4 m, respectivament. L'amplada màxima era de 75 cm (tot i que en un punt s'estrenyia fins a 60 cm) i l'alçada màxima era d'1,50 cm. Després de retirar un rebliment format per pedres i terra (UE 14-105 i UE 14-106), en la trinxera de llevant va aparèixer un petit mur (UE 14-107) de 65 cm d'alçada i 70 cm d'amplada, així com la seva rasa de fonamentació (UE-14-108) fet a base de filades de pedres planes de diferents mides. Aquest mur podria haver estat construït amb la

finalitat de tapar un altre tram de trinxera. També en la trinxera de ponent va aparèixer un muret (UE-14-111) fet de pedra i amb similars característiques a l'anteriorment citat.

En el punt de confluència dels dos trams de trinxera van aparèixer tres graons (UE 14-109). Tenien una amplada màxima de 75 cm i eren excavats en el terreny natural, permetent així salvar el desnivell de la trinxera i accedir al niu.

Àmbit 15. Galeria (refugi cobert).

Per a excavar aquest àmbit es va comptar amb l'ajuda d'una màquina retroexcavadora, ja que es trobava parcialment cobert d'un nivell superficial (UE 15-200) que tenia una potència de fins a 3 m.

L'estructura va ser realitzada amb la finalitat de servir de refugi en cas d'atac de l'artilleria o de l'aviació nacional. Es tracta d'una galeria (UE 15-201) situada a tocar d'una masia i que fou construïda amb maons, pedra i formigó. Les seves mides interiors són de 17,80 m de llargada i d'1 m d'amplada, amb una alçada màxima d'1,70 m. Les mides exteriors són de 19,65 m de llargada, 2,30 m d'amplada i 2,75 m d'alçada. Els murs tenen una amplada de 60 cm. Té dos accessos en forma de "L", situats als sud-est i al sud-oest, als quals s'hi arribava probablement mitjançant una trinxera.

Com succeeix en d'altres àmbits de la L2 de Vallbona, després de la guerra va ser parcialment espoliat mitjançant voladures de dinamita. De fet, un tram de 7,15 m situat en el cantó septentrional, havia perdut completament la coberta. Aquesta sí que és conservava en el cantó meridional, tot i que també es va intentar volar. Aquesta circumstància s'evidenciava a partir de la presència d'un forat (UE 15-204) provocat per una explosió.

Les parets van ser construïdes amb pedra lligada i coberta amb ciment. El sostre tenia originalment un embigat de piquetes de ferro de 4 cm de gruix i 75 cm de llarg que sostenien maons. Aquests, així com la majoria de piquetes van ser espoliats després del conflicte bèl·lic. En l'interior va aparèixer una nivell de terra argilosa (UE 15-202) acumulada com a conseqüència de les pluges, que arribava a tenir una potència d'1,20 m en el sector que conservava la coberta.

Materials

Pel que fa referència als materials recuperats, aquests han estat molt escadussers (varis fragments de ceràmica i teula, una llauna de conserves, un fragment de xapa metàl·lica i una peça de ferro amb forma de tascó). No hem pogut documentar cap resta material que poguem relacionar amb el conflicte bèl·lic.

8- CONCLUSIONS

Aquesta tercera campanya d'excavacions arqueològiques realitzades en la línia de defensa L-2 ha resultat molt positiva ja que s'ha pogut continuar la feina endegada en anys anteriors. Amb les actuacions que s'han realitzat al llarg dels anys 2008, 2009 i 2010 ja s'han recuperat un total de quinze àmbits. Aquests presenten un gran interès històric i cultural, i suposen un important atractiu turístic. El conjunt recuperat permet copsar el funcionament del sistema de defensa republicà de la L2 i alhora suposa un testimoni de primer ordre de la derrota republicana ja que, malgrat l'important esforç constructiu, no es va aconseguir el principal objectiu de detenir l'avenç enemic. Com és conegut, en el mes de gener de 1939, les tropes franquistes van ocupar tota la vall del Corb sense que s'hagués pogut posar en funcionament tot l'entramat de trinxeres, nius de fusellers, refugis, nius de metralladores i observatoris d'artilleria que conformaven el sistema de defensa.

En el moment de redactar aquesta memòria ja s'ha posat en funcionament una ruta senyalitzada de la L2 que parteix de Vallbona de les Monges i que compta amb un recorregut total de 26,6 km. Es poden visitar fins a 6 punts d'interès entre els que destaquen trinxeres i búnquers, observatoris d'artilleria i sectors fortificats.

9- BIBLIOGRAFIA

- DE ANDRÉS, J; CUÉLLAR, J.: *Atlas ilustrado de la guerra civil española*, Madrid: Susaeta, 2005.
- GALITÓ, P.; GIMENO, M.; PITA, R.; TARRAGONA, J.: *Les batalles del Segre i la Noguera Pallaresa. L'atac final contra Catalunya (abril-desembre del 1938)*. Lleida: Pagès editors, 2006.
- GÁRATE, J. M.: *Partes oficiales de guerra 1936-1939, vols. I (Ejército Nacional) i II (Ejército de la República)*. Madrid: Editorial San Martín, 1977-1978.
- ÍÑIGUEZ, D.: *El vesper de la Gloriosa. L'aviació republicana*. Calafell: Llibres de Matricula, 2002.
- MARTINEZ BANDE, J. M.: *La campaña de Cataluña*. Madrid: Editorial San Martín, 1979.
- MARTINEZ BANDE, J. M.: *La batalla del Ebro*. Madrid: Editorial San Martín, 1988.
- OLIVA, J.: *Els morts per la Guerra Civil a la Segarra. Víctimes de la Guerra Civil en la Segarra*. [en línia] <<http://www.mailxxi.com/guerracivil/>> [juliol2005].
- OLIVA, J.: *Línia 2. Itinerari pels espais de la Guerra Civil a la Segarra*, Pagès Editors, 2008.
- PEREA, J.: *Los culpables. Recuerdos de la guerra 1936/1939*. Madrid: Flor del Viento Ediciones, 2007.
- PUJADÓ, J.: *Contra l'oblit. Els refugis antiaeris poble a poble*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- RAMON, R.: *La Segarra als segles XIX i XX a Història gràfica de la Segarra*. Cervera: Centre Municipal de Cultura-Consell Comarcal de la Segarra, 2001.

- RODRIGO, J.: *Cautivos. Campos de concentración en la España franquista, 1936-1947*. Barcelona: Crítica, 1995.
- SALAS LARRAZABAL, R.: *Historia del Ejército Popular de la República*. 4 vols. Madrid: La Esfera de los Libros, 2006.
- SERRALLONGA, J.: *Refugiats i desplaçats dins la Catalunya en guerra 1936-1939*. Barcelona: Editorial Base, 2004.
- SOBREQUÉS, J.; MOLINERO, C.; SALA, M. (eds.): *Els camps de concentració i el món penitenciari a Espanya durant la guerra civil i el franquisme*. Actes del Congrés. Barcelona: Crítica-Museu d'Història de Catalunya, 2003.
- SOLÉ i SABATÉ, J. M.; VILLARROYA i FONT, J.: *Catalunya sota les bombes (1936-1939)*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1986.
- SOLÉ SABATÉ, J. M^a (dir.): *La Guerra civil a Catalunya (1936-1939)*, 6 vols., Edicions 62, Barcelona, 2004-2007.
- SOLÉ i SABATÉ, J. M.; VILLARROYA i FONT, J.: *La repressió a la rera guarda de Catalunya (1936-1939)*, vol. II. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1990.
- SOLÉ i SABATÉ, J. M.; VILLARROYA i FONT, J. [directors]: *Breu història de la Guerra Civil a Catalunya*. Barcelona: Edicions 62, 2005.

ANNEX 1: INVENTARI D'UUEE

UE 14-100

Àmbit: 14

Descripció: UE positiva. Nivell format per terra amb restes vegetals.

Seqüència física: Cobreix: 14-101, 14-102, 14-103, 14-104, 14-105, 14-106. Igual: 15-200.

Interpretació: Nivell superficial de l'àmbit.

Cronologia: Contemporània (1938- actualitat).

UE 14-101

Àmbit: 14

Descripció: UE positiva. Estructura quadrangular excavada parcialment en el terreny natural, amb un espai interior d'1 m² i el sòl formigonat. Només el cantó de ponent conservava parcialment la coberta. Compta amb dues boques de foc que es trobaven orientades al nord i a l'est i que conservaven parcialment la fusta amb què eren protegides per evitar que els projectils de l'enemic rebotessin. Els murs amiden entre 2,20 i 2,30 m i fan un gruix de 60 cm. L'accés es realitzava pel sud, mitjançant una trinxera.

Seqüència física: Cobert :14-100, 14-102. Talla: 14-110.

Interpretació: Niu de fusellers.

Cronologia: Contemporània (1938).

UE 14-103

Àmbit: 14

UE negativa. Retall realitzat en el terreny natural. L'amplada màxima era de 75 cm (tot i que en un punt s'estrenyia fins a 60 cm) i l'alçada màxima era d'1,50 cm. Es trobava reblida per un nivell de terra i pedres, i en el seu interior va aparèixer un petit mur (UE 14-107) de 65 cm d'alçada i 70 cm d'amplada, així com la seva rasa de fonamentació (UE-14-108) fet a base de filades de pedres planes de diferents mides. També damunt el nivell d'ús van aparèixer tres graons excavats directament en el nivell geològic.

Seqüència física: Cobert: 14-100, 14-105. 14-107. Tallat: 14-107.

Interpretació: Trinxera situada al nord-est del niu de fusellers.

Cronologia: Contemporània (1938).

UE 14-104

Àmbit: 14

UE negativa. Retall realitzat en el terreny natural. L'amplada màxima era de 75 cm (tot i que en un punt s'estrenyia fins a 60 cm) i l'alçada màxima era d'1,50 cm. Es trobava reblida per un nivell de terra i pedres. Damunt el nivell d'ús van aparèixer tres graons excavats directament en el nivell geològic i un petit mur fet amb filades de pedra amb una alçada de 60 cm.

Seqüència física: Cobert: 14-100, 14-106.

Interpretació: Trinxera situada al nord-oest del niu de fusellers.

Cronologia: Contemporània (1938).

UE 14-105

Àmbit: 14

UE positiva. Nivell de pedra i terra que cobria l'interior de la trinxera situada al nord-est del niu de fusellers.

Seqüència física: Cobert: 14-100. Rebleix: 14-103. Cobreix: 14-109, 14-110. Igual a: 14-106.

Interpretació: Nivell de rebliment de la trinxera.

Cronologia: Contemporània (1938 - actualitat).

UE 14-106

Àmbit: 14

UE positiva. Nivell de pedra i terra que cobria l'interior de la trinxera situada al nord-est del niu de fusellers.

Seqüència física: Cobert: 14-100. Rebleix: 14-104. Cobreix: 14-109, 14-110 14-111. Igual a: 14-105.

Interpretació: Nivell de rebliment de la trinxera.

Cronologia: Contemporània (1938 - actualitat).

UE 14-107

Àmbit: 14

UE positiva. Mur de 65 cm d'alçada i 70 cm d'amplada fet a base de filades de pedres planes de diferents mides. Aquest mur podria haver estat construït per a tapar un altre tram de trinxera, però no es va poder excavar.

Seqüència física: Cobert: 14-105. Talla: 14-103. Cobreix: 14-110, 14-108.

Interpretació: Mur.

Cronologia: Contemporània.

UE 14-108

Àmbit: 14

UE positiva. Rasa de 50 cm de llargària i 20 cm d'amplada en l'interior de la trinxera 14-103.

Seqüència física: Cobert: 14-105, 14-107. Talla: 14-110.

Interpretació: Rasa de fonamentació del mur 14-107.

Cronologia: Contemporània.

UE 14-109

Àmbit: 14

UE negativa. Escala amb 3 graons excavats en el terreny natural. Es troba en el punt de confluència dels dos trams de trinxera. Els graons tenien forma semicircular amb una amplada màxima de 75 cm i eren excavats en el terreny natural, permetent així salvar el desnivell de la trinxera i accedir al niu. Cada graó es trobava 15 cm per sota de l'anterior.

Seqüència física: Cobert: 14-105, 14-106. Talla: 14-110.

Interpretació: Escala.

Cronologia: Contemporània (1938).

UE 14-110

Àmbit: 14

UE positiva. Terreny natural

Seqüència física: Cobert: 14-105, 14-106, 14-107. Tallat: 14-101, 14-104, 14-104, 14-108, 14-109

Interpretació: Nivell geològic.

Cronologia:

UE 14-111

Àmbit: 14

UE positiva. Mur situat en el tram de trinxera de ponent. Format per pedres planes de mides diferents amb una alçada de 60 cm. No va ser excavat.

Seqüència física: Cobert: 14-106. Talla: 14-110.

Interpretació: Petit mur que podria haver-se construït per a cobrir un tram de trinxera després de la guerra.

UE 15-201

Àmbit: 15

Descripció: Galeria construïda amb maons, pedra i formigó. Les seves mides interiors són de 17,80 m de llargada i d'1 m d'amplada, amb una alçada màxima d'1,70 m. Les mides exteriors són de 19,65 m de llargada, 2,30 m d'amplada i 2,75 m d'alçada. Els murs tenen una amplada de 60 cm. Té dos accessos en forma de "L", situats als sud-est i al sud-oest, als quals s'hi arribava probablement mitjançant una trinxera. Es troba parcialment espoliada i només conserva la coberta en el cantó meridional.

Seqüència física: Cobert :15-200. Talla: 15-205. Reblert: 15-202.

Interpretació: Refugi cobert.

Cronologia: Contemporània (1938).

UE 15-202

Àmbit: 15

Descripció: UE positiva. Nivell de terra argilosa acumulada com a conseqüència de les pluges, les quals l'arrossegaven cap a l'interior de l'estructura. Arribava a tenir una potència d'1,20 m en el sector que conservava la coberta.

Seqüència física: Rebleix: 15-201.

Interpretació: Rebliment interior galeria.

Cronologia: Contemporània.

UE 15-203

Àmbit: 15

Descripció: UE negativa. Forat situat en el cantó meridional del sostre de la galeria. Va ser provocat per un intent de voladura de la coberta amb dinamita. Té forma ovalada amb unes mides d'1,80 de llargària, 1,40 d'amplada i 60 de fondària

Seqüència física: Talla: 15-201.

Interpretació: Forat d'una voladura feta amb dinamita.

Cronologia: Contemporània.

UE 15-204

Àmbit: 15

Descripció: UE positiva. Terreny natural

Seqüència física: Cobert: 15-200. Tallat: 15-201

Interpretació: Nivell geològic.

Cronologia:

ANNEX 2: FOTOGRAFIES DE LA INTERVENCIÓ

Relació de fotografies

Àmbit 14

- Fotografia 1.** Imatge general de l'àmbit abans de la intervenció.
- Fotografia 2.** Treballs d'excavació amb retroexcavadora.
- Fotografia 3.** Imatge general de l'àmbit.
- Fotografia 4.** Vista parcial del niu abans de la intervenció amb el nivell UE-102 format per fragments de formigó de l'estructura original després de ser volada.
- Fotografia 5.** Imatge del nivell de terra i pedres que reblia la trinxera (UE 14-105).
- Fotografia 6.** Vista de l'interior del niu en fase d'excavació.
- Fotografia 7.** Trinxera situada en el sud-oest de l'àmbit en fase d'excavació (UE 14-103).
- Fotografia 8.** Interior del niu després de la intervenció.
- Fotografia 9.** Interior del niu després de la intervenció.
- Fotografia 10.** Escala de graons excavada en el terreny natural per accedir al niu (UE 14-109).
- Fotografia 11.** Vista exterior del costat septentrional del niu després de la intervenció.
- Fotografia 12.** Vista exterior del costat de llevant després de la intervenció.
- Fotografia 13.** Vista exterior del costat de ponent després de la intervenció.
- Fotografia 14.** Vista de l'escala de graons excavada en el terreny natural.
- Fotografia 15.** Tram de trinxera situada al sud-est del niu amb el mur UE 14-107. S'hi pot observar al fons de la imatge el tall del nivell de rebliment de terra i pedres (UE 14-105)
- Fotografia 16.** Vista del mur UE 14-107 amb la rasa de fonamentació.

- Fotografia 17.** Tram de trinxera situada al sud-est del niu. S'hi pot observar al fons de la imatge el tall del nivell de rebliment de terra i pedres (UE 14-105)
- Fotografia 18.** Vista de detall de la boca de foc situada en el cantó de llevant del niu abans de la intervenció.
- Fotografia 19.** Vista de detall de la boca de foc situada en el cantó de llevant del niu després de la intervenció.

ÀMBIT 15

- Fotografia 20.** Treballs de neteja del nivell superficial.
- Fotografia 21.** Treballs de neteja del nivell superficial.
- Fotografia 22.** A mesura que s'anava excavant s'evidenciava que en una part de la galeria no conservava la seva coberta.
- Fotografia 23.** Imatge la galeria on s'observa la part que conserva la coberta i el sector on aquesta va ser volada.
- Fotografia 24.** Imatge de detall del nivell superficial que cobria parcialment l'estructura.
- Fotografia 25.** Excavació del nivell superficial que cobria la part de la galeria que no conservava la coberta.
- Fotografia 26.** Vista parcial de la galeria en fase d'excavació.
- Fotografia 27.** Interior de la galeria. Es pot observar el nivell de terra argilosa (UE 15-202) que reblia l'estructura.
- Fotografia 28.** Treballs d'excavació a l'interior de la galeria.
- Fotografia 29.** Imatge de l'entrada de la galeria (costat sud-est) una vegada acabada la intervenció.

- Fotografia 30.** Interior de la galeria (part sense coberta) després de la intervenció.
- Fotografia 31.** Detall de l'interior de la galeria.
- Fotografia 32.** Imatge de l'interior de la galeria vista des del nord.
- Fotografia 33.** Imatge de l'entrada de la galeria (costat sud-oest) una vegada acabada la intervenció.
- Fotografia 34.** Imatge de detall de la coberta de la galeria després de la intervenció.
- Fotografia 35.** Interior de la galeria (part amb coberta) després de la intervenció.
- Fotografia 36.** Interior de la galeria (part amb coberta) després de la intervenció vist des de l'entrada situada en el cantó del sud-oest.
- Fotografia 37.** Detall del sostre de la galeria situat en l'entrada del cantó sud-oest on es conserva l'únic tram de l'embigat original de piquetes.
- Fotografia 38.** Exterior de l'entrada situada en el cantó del sud-oest després de la intervenció.
- Fotografia 39.** Forat (UE 15-203) situat en la superfície de la coberta exterior provocat per una explosió amb dinamita.
- Fotografia 40.** Vista general de la part coberta de la galeria.

Fotografia 1

Fotografia 3

Fotografia 2

Fotografia 4

Fotografia 5

Fotografia 7

Fotografia 6

Fotografia 8

Fotografia 9

Fotografia 11

Fotografia 10

Fotografia 12

Fotografia 13

Fotografia 14

Fotografia 16

Fotografia 15

Fotografia 17

Fotografia 18

Fotografia 19

Fotografia 20

Fotografia 21

Fotografia 22

Fotografia 23

Fotografia 25

Fotografia 24

Fotografia 27

Fotografia 25

Fotografia 28

Fotografia 29

Fotografia 31

Fotografia 30

Fotografia 32

Fotografia 33

Fotografia 35

Fotografia 34

Fotografia 36

Fotografia 37

Fotografia 39

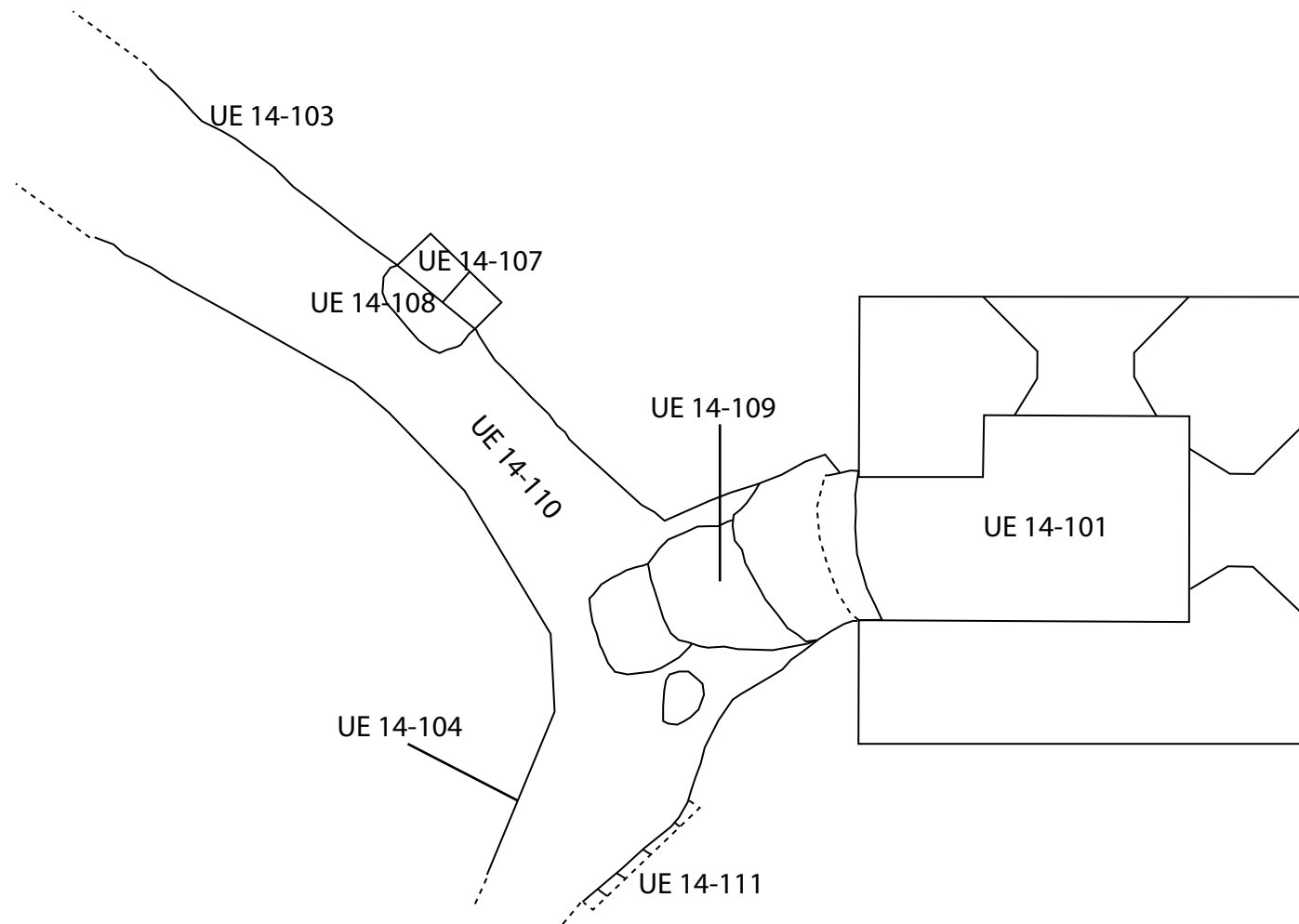

Fotografia 38

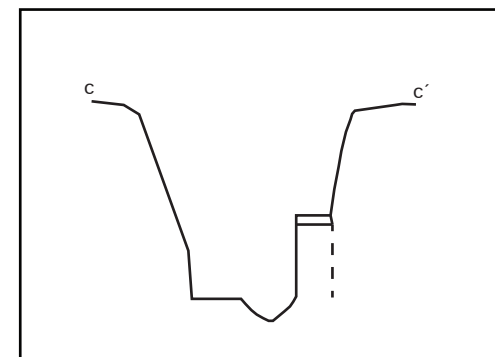
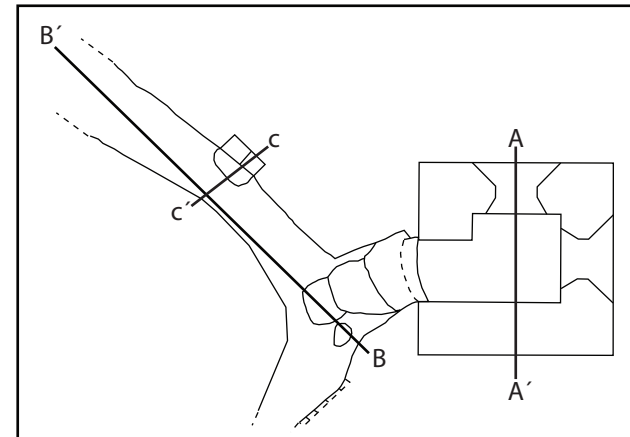
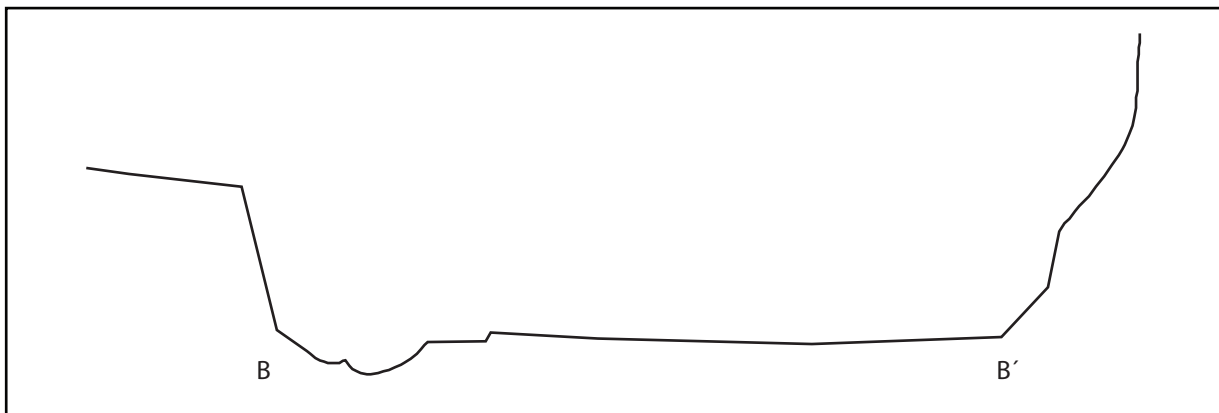
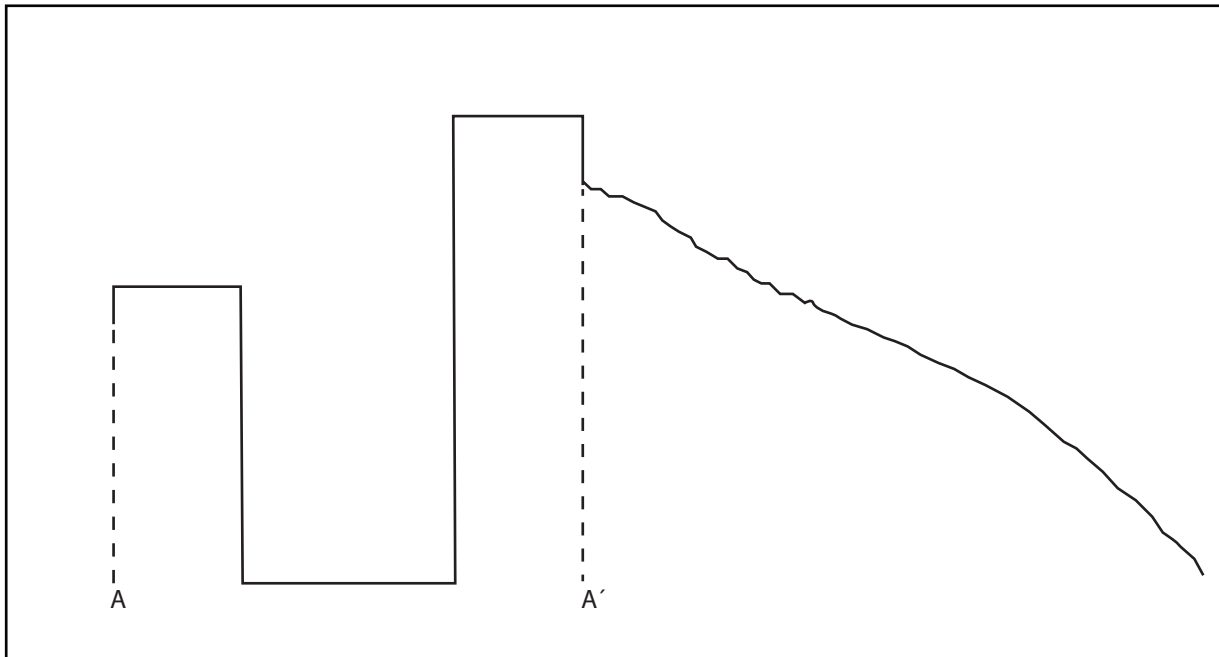

Fotografia 40

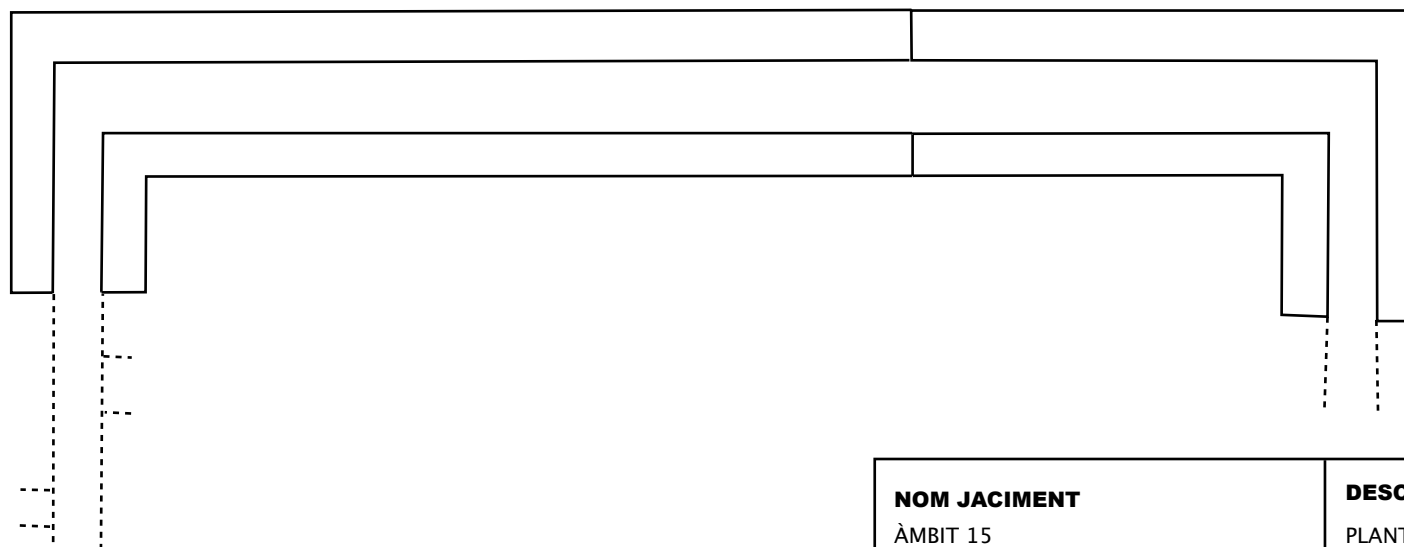
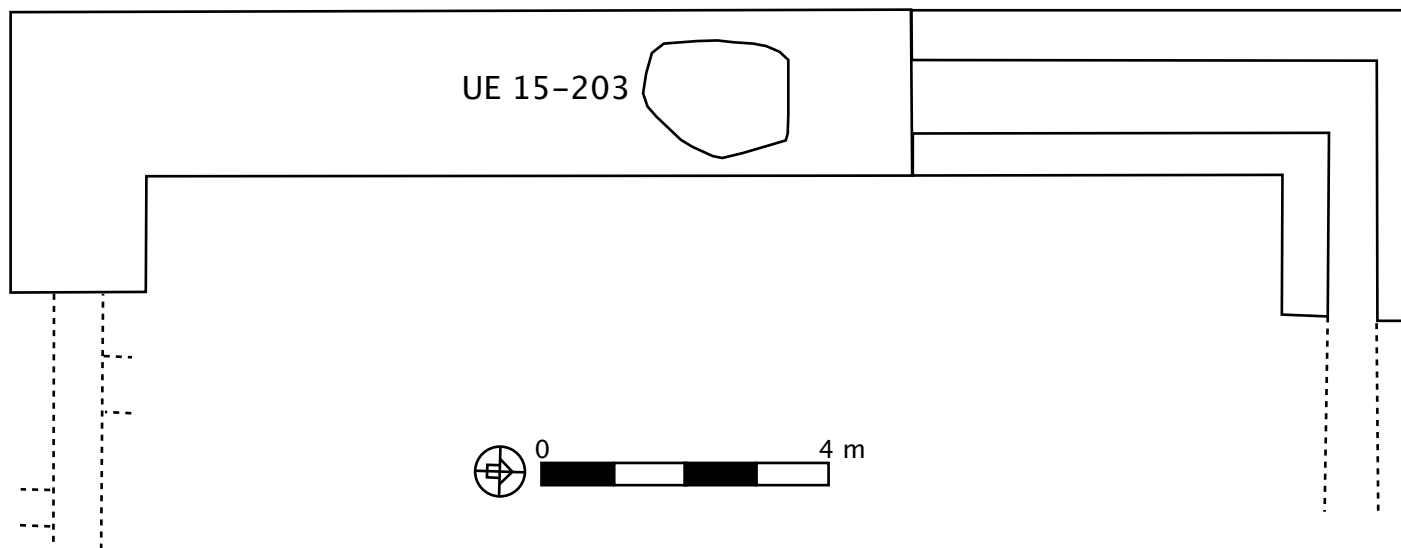
ANNEX 3: PLANIMETRIA

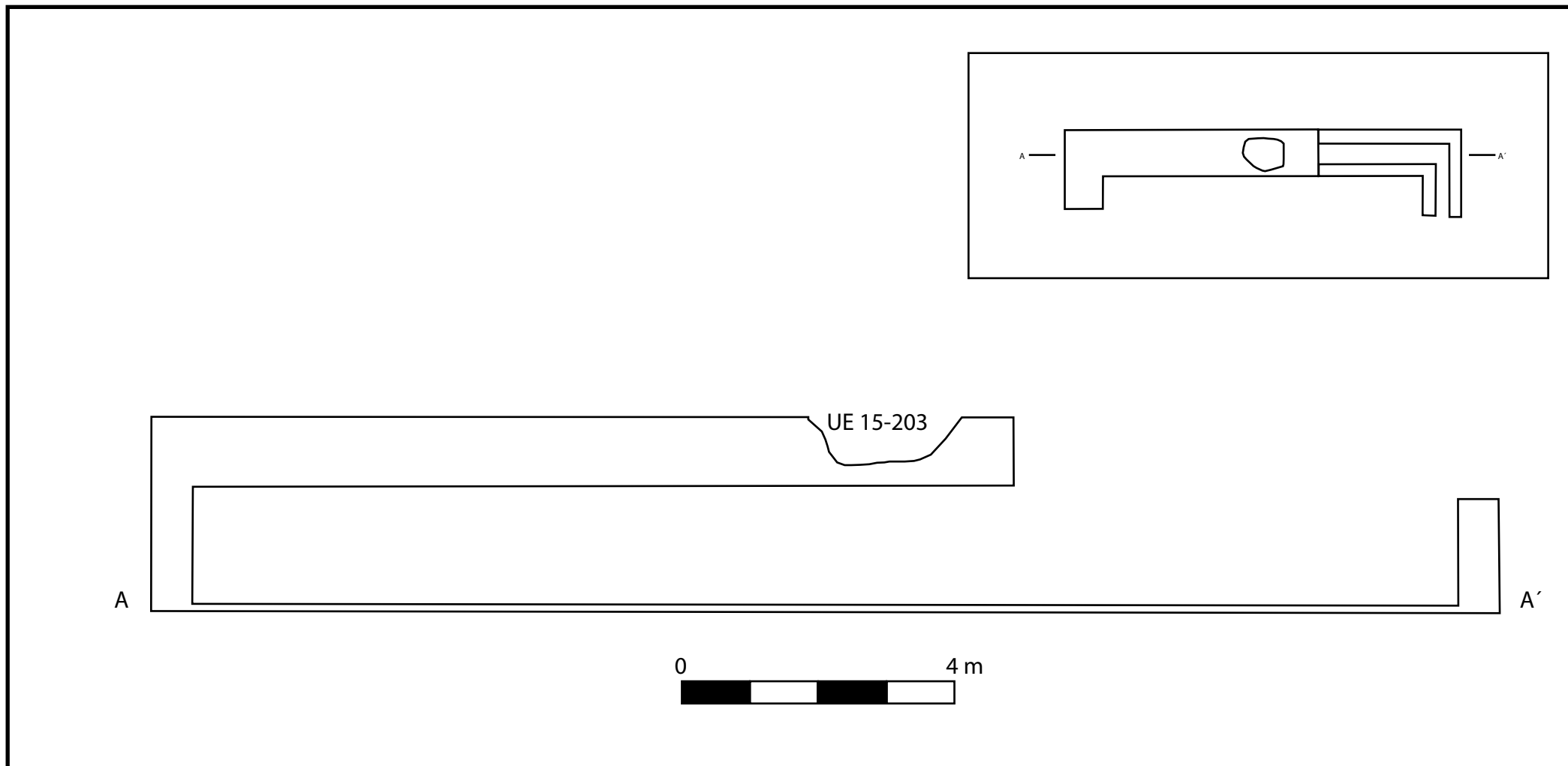
NOM JACIMENT ÀMBIT 14	DESCRIPCIÓ PLANTA
MUNICIPI VALLBONA DE LES MONGES COMARCA L'URGELL	PLÀNOL N° 1
DATA Juliol 2010	AUTOR PLÀNOL JOAN RAMON RODRÍGUEZ

NOM JACIMENT ÀMBIT 14	DESCRIPCIÓ SECCIONS A, B, C
MUNICIPI VALLBONA DE LES MONGES COMARCA L'URGELL	PLÀNOL N° 2
DATA Juliol 2010	AUTOR PLÀNOL JOAN RAMON RODRÍGUEZ

NOM JACIMENT ÀMBIT 15	DESCRIPCIÓ PLANTES EXTERIOR I INTERIOR
MUNICIPI VALLBONA DE LES MONGES COMARCA L'URGELL	PLÀNOL N° 3
DATA Juliol 2010	AUTOR PLÀNOL JOAN RAMON RODRÍGUEZ

Cost PATRIMONI

NOM JACIMENT ÀMBIT 15	DESCRIPCIÓ SECCIÓ
MUNICIPI VALLBONA DE LES MONGES COMARCA L'URGELL	PLÀNOL N° 4
DATA Juliol 2010	AUTOR PLÀNOL JOAN RAMON RODRÍGUEZ

ANNEX 4: INVENTARI DE MATERIALS

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101

Descripció 1 fragment de teula.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101

Descripció 1 fragment de ceràmica reduïda de tipus Verdú.

Observacions Probablement pertany a un cànir.

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101

Descripció 1 fragment de ceràmica vidrada parcial de color melat amb l'exterior ennegrit per la combustió del foc.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101

Descripció 1 fragment de ceràmica reduïda.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101-1

Descripció 1 base de càntir de ceràmica de tipus Verdú.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101-2

Descripció 1 fragment de vora de ceràmica vidrada parcial amb l'exterior de color groc.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101-3

Descripció 1 fragment de vora de ceràmica vidrada parcial amb l'exterior de color groc, verd i melat.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES Juny 2010 ÀMBIT 14 UE 101 SIGLA L2VM- 14- 101-4

Descripció 1 fragment de vora de ceràmica vidrada total de color melat

Observacions Es tracta d'un fragment de plat de dol d'època contemporània.

L2 VALLBONA MONGES **Juny 2010** ÀMBIT 15 UE 202 SIGLA L2VM- 15- 202-1

Descripció 1 fragment de ceràmica vidrada parcial de color melat en l'exterior.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES **Juny 2010** ÀMBIT 15 UE 202 SIGLA L2VM- 15- 202-2

Descripció 1 llauna metàl·lica de conserva.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES **Juny 2010** ÀMBIT 15 UE 202 SIGLA L2VM- 15- 202-3

Descripció 1 fragment de xapa metàl·lica.

Observacions

L2 VALLBONA MONGES **Juny 2010** ÀMBIT 15 UE 202 SIGLA L2VM- 15- 202-4

Descripció 1 peça de ferro triangular amb forma de tascó buida en el seu interior i amb la punta en semicercle. Amida 9 cm de llargària i 1 cm de gruix.

Observacions